

SORTERINGSFISKE ETTER RØMT OPPDRETTLAKS MED RUSE I MOSELVA 2007

- ET PILOTFORSØK KNYTTET TIL PROSJEKTET OVERVÅKING OG OPPFISKING AV RØMT OPPDRETTLAKS I NAMSENFJORDEN OG NAMSENVASSDRAGET, 2007 OG 2008.

Fosnes kommune i Ytre Namdalen er et relativt lite vassdrag som er dominert av innsjøen Salvatnet. Fra Salvatnet ned til sjøen løper den lakseførende Moselva på ca 1200 meter. Rapprorterte fangster av laks og sjøaure ligger mellom 1000 og 2000 kg. Fra 1990 er innblanding av rømt oppdrettslaks blitt overvåket (11-82% innblanding) og i 2004 startet forsøk med oppfisking av den rømte laksen. Resultater fra forsøket ble av Fylkesmannen i Nord-Trøndelag rapportert i rapport nr 5 2004 i deres rapportserie. Det ble den gang benyttet kilenot i selve Salvatnet. De var plassert nær utløpsoset (200 m) men ikke på en slik måte at all oppvandrende fisk kunne fanges og effektiviteten er derved ikke tilstrekkelig. I rapporten ble det konkludert med at kilenot plassert på riktig måte kan være et hendig redskap for utsortering av oppdrettsfisk. I følge delaktig kilenotfisker Steinar Elden var det problemer med både å lede oppvandrende laks inn i fangskammeret og at mye sjøørret "masket" seg på ledegarn. En spesielt tilpasset ruse, bestående av lange ledegarn som ender opp i et fangstkammer hvor fisken lett kan håndteres på en skånsom måte og sorteres (fig. 1.). Rusa og ledegarn var utformet spesielt til en på forhånd utvalgt lokalitet.

Figur 1. Sorteringsfiske etter rømt oppdrettslaks med ruse i Moselva, Salvassdraget, høsten 2007. Foto: Frode Staldvik

Vannføringa i Salvassdraget var spesielt høy høsten 2007, utsettingen av rusa ble derfor forsinket. Først 12. oktober ble rusa satt ut. Forsøksfisket strakk seg fram til 15. november da lave temperaturer og is kunne gi driftsproblemer. Både plassering av rusa, ledegarna og fortøyningsystem ble finjustert i løpet av de første dagene i forsøket og innretningen ble vurdert til å fungere tilfredsstillende. Et unntak var det ene landgarn som må forlenges med omkring 50 meter for å sikre at all oppvandrende fisk kan fanges. Utbedringen gjøres kostnadsfritt av leverandøren av rusa. Den sene starten betyr at det meste av laksen allerede var vandrett opp og forbi fangststedet. Likevel ble 9 laks, 28 aure og to røye fanget, håndtert og sortert. Ingen fisk masket seg på ledegarna eller ble skadet av fangstinnretningen på annen måte. Det resultatet var gledelig og en klar forbedring sammenlignet med fangstutstyr tidligere utprøvd i vassdraget. Alt tyder på at rusa kan fange opp all fisk som vandrer opp i vassdraget etter komplettering av landgarnet er gjort.

To befaringer, en i forbindelse av planleggingen og en i slutten av driftsperiodene ble gjennomført. Både fiskeforvalteren ved fylkesmannen i Nord-Trøndelag, røktere, kilenotfiskere, grunneiere og KLV deltok for å sikre at erfaringer fra pilotprosjektet blir brakt videre inn i hovedprosjektet hvor sorteringsfiske skal forsøkes høsten 2008 i Namsen.

Mye oppdrettslaks på gyteplassene kan i seg selv gi argumenter for å redusere omfanget i fisket etter villaks i et vassdrag. Innslaget av rømt laks i Moselva er så høyt at spesielle tiltak må gjøres om forvaltningen kan åpne for fiske. Det er derfor gjort avtale med grunneier og fiskerettighetshaver (Firma Albert Collett) om utføre sorteringsfiske med rusa i perioden 5. september til 5. oktober 2008. Tiltaket er en forutsetning for åpning av laksefisket i vassdraget, jf. *Forskrift om fiske etter anadrom laksefisk i vassdrag i Nord-Trøndelag fylke fastsatt 15.02.08.* og vil bli bekostet av rettighetshaver. I tillegg vil det også bli plassert kilenot i selve Salvatnet, og det vil bli gjort forsøk med harpunering av oppdrettslaks i Moelva.

Forsøket i Moselva viser at ruse kan være et egnet fangstredskap for å sortere ut rømt oppdrettslaks før den når viktige gyteplasser. Prosjektstyret har derfor vedtatt å gjøre forsøk med et lignende fangstredskap i Namsen høsten 2008. Vellykkede resultater derfra vil bidra til å hindre ytterligere begrensninger i laksefisket i Namsenvassdraget og -fjorden.

Pilotforsøket i Moselva er en del av det to-årige prosjektet Overvåking og oppfisking av rømt oppdrettslaks i Namsenfjorden og Namsenvassdraget, 2007 og 2008. Prosjektet er støtte av Fiskeri og Havbruksnæringens forskningsfond, Namsenvassdragets grunneierforening, Nord-Trøndelag grunneigar og sjølaksefiskarlag, Midt-Norsk Havbrukslag, Fylkesmannen i Nord-Trøndelag og Nord-Trøndelag Fylkeskommune. I tillegg til representanter fra de nevnt over deltar Havforskningsinstituttet, Norsk institutt for naturforskning og Kunnskapssenter for Laks og Vannmiljø (KLV) i prosjektet. KLV er prosjektleder.

Anton Rikstad
fiskeforvalter
Fylkesmannen i Nord-Trøndelag

Frode Staldvik
daglig leder
Kunnskapssenter for Laks og Vannmiljø